

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Розділ 1. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Законодавче забезпечення державного регулювання інноваційної діяльності. Сутність державної інноваційної політики

Терміни

Державна інноваційна політика – діяльність держави, спрямована на створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів конкурентоздатної продукції (запропоновано автором на підставі змісту ст. 3 Закону України «Про інноваційну діяльність»¹).

Принципи державної інноваційної політики – засади державної політики, що визначають пріоритети її інноваційного розвитку (запропоновано автором на підставі змісту ст. 3 Закону України «Про інноваційну діяльність»).

Суб'єкти державної інноваційної політики – органи державної влади та місцевого самоврядування, що реалізують державну інноваційну політику (запропоновано автором на підставі змісту розділу II Закону України «Про інноваційну діяльність»).

¹ Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 36. ст. 266.

Інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг (відповідно до ст. 1 Закону України «Про інноваційну діяльність»).

Державне регулювання інноваційної діяльності – система дій суб'єктів державної інноваційної політики, спрямована на створення необхідних умов для комплексної реалізації інноваційної діяльності в Україні (запропоновано автором на підставі змісту ст. 6 Закону України «Про інноваційну діяльність»).

Програмно-цільовий метод – метод управління бюджетними коштами для досягнення конкретних результатів за рахунок коштів бюджету із застосуванням оцінки ефективності використання бюджетних коштів на всіх стадіях бюджетного процесу¹.

Державна інноваційна фінансово-кредитна установа – установа, утворена з метою здійснення фінансової підтримки інноваційної діяльності суб'єктів господарювання різних форм власності, а також залучення вітчизняних та іноземних інвестицій для розвитку реального сектору економіки, підвищення вітчизняного потенціалу з експорту продукції, що виробляється на підприємствах галузей національної економіки, захисту та підтримки національного товаровиробника².

Пріоритетні напрями інноваційної діяльності – напрями інноваційної діяльності, визначені державою як такі, що становлять особливу значущість для її соціально-економічного розвитку (відповідно до ст. 2 Закону України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні»³).

Політика технологічного поштовху – тип державної інноваційної політики, що передбачає визначення державою пріоритетних напрямів науково-технологічного та інноваційного розвитку, розроблення різних державних програм, великі капіталовкладення у масштабні інноваційні проекти, використання інших прямих форм державної участі в регулюванні інноваційних процесів⁴.

¹ Станкус Т. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі на рівні місцевих бюджетів / Т. Станкус. Харків : Фактор, 2017. 128 с.

² Питання Державної інноваційної фінансово-кредитної установи : Постанова Кабінету Міністрів України від 15 червня 2000 року № 979. п.п. 1,7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/979-2000-%D0%BF>.

³ Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності України : Закон України від 05.12.2012 3715-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 19-20. ст. 166.

⁴ Бутирська І. В. Особливості формування державної інноваційної політики. URL: http://www.rusnauka.com/29_DWS_2009/Economics/53704.doc.htm.

Політика ринкової орієнтації – модель державної інноваційної політики, що передбачає провідну роль ринкового механізму в розподілі ресурсів та визначенні напрямів розвитку науки і техніки, а також обмеження ролі держави в стимулюванні фундаментальних досліджень¹.

Децентралізація – передача владних повноважень органами державної влади органам місцевого самоврядування².

Інноваційний розвиток регіону – стратегічний план дій, спрямований на розбудову усіх сфер регіональної інноваційної системи³.

Регіональні інноваційні програми – комплекс взаємопов'язаних завдань і заходів, спрямований на розв'язання найважливіших проблем розвитку регіону за допомогою створення принципово нових технологій, засобів виробництва, матеріалів, іншої наукомісткої та конкурентоспроможної продукції шляхом реалізації середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності регіонального рівня, що кредитуються з бюджету Автономної Республіки Крим, обласних і районних бюджетів (запропоновано згідно приписів закону України «Про інноваційну діяльність»).

Нормативно-правове регулювання

1. Деякі питання діяльності центральних органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 4 червня 2014 р. № 255. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/255-2014-%D0%BF>.
2. Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади: Постанова КМУ від 02.09.2019 р. № 829. *Урядовий кур'єр*. 3 вер. 2019. № 167.
3. Об инновациях : Закон Грузии от 22.07.2016 г. № 5501-Пс. URL: <http://matsne.gov.ge/ru/document/download/3322328/0/ru/pdf>.
4. Питання Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства: Постанова КМУ від 11.09.2019 р. № 838. *Урядовий кур'єр*. 17 вер. 2019. № 177. URL: [https://www.kmu.gov.ua/№ pas/deyaki-pita№ ya-optimizaciyi-sistem-829](https://www.kmu.gov.ua/№%20pas/deyaki-pita№%20ya-optimizaciyi-sistem-829).
5. Питання Міністерства цифрової трансформації Постанова КМУ від 18.09.2019 р. № 856. *Урядовий кур'єр*. 8 жовт. 2019. № 192.

¹ Горбаль Н.І., Дорош О. І. Ринкова орієнтація в діяльності українських підприємств. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/17043/1/53-Horbal-89-91.pdf>.

² Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу. Аналітична доповідь. Авт.: Жаліло Я.А., Шевченко О.В., Романова В.В. та ін. Національний інститут стратегічних досліджень. Київ : 2019. 115 с.

³ С. Казмірчук. Інноваційний розвиток регіону: наявний потенціал, проблеми та перспективи. *Галицький економічний вісник*. 2010. №1(26). С. 25-35.

6. Питання утворення регіональних центрів інноваційного розвитку : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.05.2007 р. № 255-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/255-2007-%D1%80>
7. Положення про Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України : Указ Президента України від 08.05.2011р. №437/2011. URL: [http:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/437/2011](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/437/2011).
8. Положення про Державне агентство України з інвестицій та інновацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.05.2007 р. № 749. URL: [https://www.kmu.gov.ua/ua/№ pas/79612183](https://www.kmu.gov.ua/ua/№%20pas/79612183).
9. Положення про Державний інноваційний фонд : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.1998 р. № 243. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/243-98-%D0%BF>.
10. Положення про Міністерство інфраструктури України : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.06.2015 р. № 460. URL: [http:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/460-2015-%D0%BF](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/460-2015-%D0%BF).
11. Положення про Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільськогосподарства України : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 вересня 2019 р. № 838. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/838-2019-%D0%BF>.
12. Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 08.08.2007 р. № 1007. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1007-2007-%D0%BF>.
13. Про Державне агентство з інвестицій та розвитку : Постанова від 17 травня 2010 р. №356. URL: [http:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/356-2010-%D0%BF](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/356-2010-%D0%BF).
14. Про Державне агентство з інвестицій та розвитку : Постанова від 17 травня 2010 р. №356. URL: [http:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/356-2010-%D0%BF](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/356-2010-%D0%BF).
15. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій : Закон України від 14.09.2006 № 143-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 45. ст.434.
16. Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України: Постанова КМУ від 16.10.2014 р. № 63. *Урядовий кур'єр* від 03.12.2014. № 225.
17. Про затвердження Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні : Постанова Кабінету Міністрів України від 2 лютого 2011 р. № 389. URL: [http:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-2011-%D0%BF](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-2011-%D0%BF).

18. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. №47. ст. 646.
19. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 №40-ІV. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 36. ст. 266.
20. Про Міністерство цифрової трансформації. URL: <https://www.e.gov.ua/ua/about>.
21. Про наукову і науково-технічну експертизу» : Закон України від 10 лютого 1995 р. №51/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 9. ст. 56.
22. Про Національну раду з інноваційного розвитку України : Указ Президента України № 664/2009 від 21.08.2009. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/e№/691/2006>.
23. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : Указ Президента України від 09.12. 2010 р. № 1085. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1085/2010>.
24. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні : Закон України від 08.09.2011р. № 3715-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 19-20. ст. 166.
25. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків : Закон України від 16 липня 1999 року №991-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. №40. ст. 363.
26. Про спеціальну економічну зону «Яворів» : Закон України від 15 січня 1999 року № 402-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 15. ст. 82.
27. Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.07.2009 р. № 680-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/680-2009-%D1%80>.

Використана література

1. Лебедева Л. В. Сучасна інноваційна політика держави в Україні: проблеми та перспективи реформування. *Ефективна економіка*. 2014. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_1_11.
2. Гусев В.О. Державна інноваційна політика: методологія формування та впровадження : монографія. Донецьк : Юго-Восток, 2011. 624 с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Monogr/cf98da21-215f-4a2e-9d53-c41c7d5f10b5.pdf.
3. Єлець О. П. Державне регулювання інноваційної діяльності. URL : http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/10914/1/vestnik_NPI_2011_7_Yelets_Derzhavne.pdf

4. Сільченко І. А. Державна інноваційна політика в умовах формування інноваційної моделі розвитку. *Вісник Бердянського ун-ту менеджменту і бізнесу*. 2010. № 1 (9). С. 31–35.
5. Александрова В. Економічні передумови інноваційної трансформації державних науково-технічних програм. *Економіст*. 2005. № 4. С. 22-25.
6. Дегтяр А.О. Особливості державного регулювання інноваційної інфраструктури в регіональному вимірі. *Теорія та практика державного управління*. 2011. Вип. 4. С. 12-20.
7. Орлюк О.П. Законодавче забезпечення інноваційної діяльності в Україні. *Наука та інновації*. 2008. Т 4. №1. С. 68-73
8. Саліхова О. Досвід Франції та Німеччини щодо створення умов для піднесення рівня національних високотехнологічних виробництв. *Економіст*. 2011. № 11. С. 67-70.
9. Бутирська І. В. Особливості формування державної інноваційної політики. URL: http://www.rusnauka.com/29_DWS_2009/Economics/53704.doc.htm
10. Одотюк І. В. Сучасна інноваційна політика України: передумови, основні підходи та напрями реформування. *Вісник НАН України*. 2012. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2012_7_6.
11. Вермінська О.М. Управління інноваційними процесами на державному та регіональному рівнях. URL: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/12409/1/014_Upravl%D1%96nnja%20%D1%96nova_83_88_704.pdf.
12. Георгієвський Ю.В. Органи управління національною інноваційною системою України: структурно-функціональний аналіз. *Публічне право*. № 2(34)/2019. С. 42-50.
13. Уряд Німеччини вирішив створити агенції з інновацій і з кібербезпеки. URL: <https://www.dw.com/uk/>.
14. Про результати виконання економічної частини угоди про асоціацію між Україною та ЄС у 2018 році та завдання на 2019 рік. URL : <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/pro-rezultati-vikonannya-ekonomichnoi-chastini-ugodi-pro-asociaciyu-mizh>.
15. Доценко О.Ю. Рівень інноваційного розвитку регіонів України та фактори, які його формують. URL: http://eaf.nmu.org.ua/ua/pro_kaf/%D0%94%D0%BE%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf.
16. Тульчинська С.О. Аналіз програм активізації інноваційної діяльності в регіонах України. URL : http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_09/47.pdf.
17. Георгієвський Ю.В. Регіональні інноваційні програми в Україні: поточний стан реалізації. *Правові засади діяльності правоохоронних органів*:

збірник наукових статей, тез доповідей та повідомлень: за матеріалами VI Міжнародної науково-практичної конференції (5-6 грудня 2019 року, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків). Серія «Сектор безпеки України». Вип. 33/ Редкол., Ю.П. Битяк, А.П. Гетьман, Є.О. Алісов, В.М. Гаращук, В.Я. Настюк, Ю.В. Мех та ін. Харків : «Точка», 2019. С. 21-24.

Рекомендована література

1. Атаманова Ю. Державна інноваційна політика: проблеми правового визначення та законодавчого закріплення. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2007. № 6. С. 49–59.
2. Бачевська І.П. Інноваційна діяльність в Україні: інструменти та механізми державного впливу. URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2014-02\(12\)/11.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2014-02(12)/11.pdf).
3. Будкін В. Державна інноваційна політика: український та зарубіжний досвід. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/25171/02-Budkin.pdf?sequence=1> (дата звернення 12.11.2019).
4. Бутирська І. В. Особливості формування державної інноваційної політики. URL: http://www.rusnauka.com/29_DWS_2009/Economics/53704.doc.htm.
5. Вилгін Є.А. Сутність та зміст державної інноваційної політики на сучасному етапі економічного розвитку. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/22_2012/32.pdf
6. Дрожжин Д.Ю. Державна інноваційна політика України в умовах євроінтеграції. URL : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2014-4/doc/5/01.pdf>
7. Жихор О. Б. Механізм реалізації політики інноваційного розвитку регіону. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2009. Вип. 19.8. С.133–139.
8. Захарова Т. В. Інноваційна політика держави та принципи її регулювання. URL : <http://intkonf.org/zaharova-tv-innovatsiyna-politika-derzhavi-ta-printsipi-yiyi-regulyuvannya>.
9. Інноваційна модель розвитку економіки України в умовах глобалізації: монографія / О. І. Дачій, М. В. Гаман, Н. В. Дачій. Донецьк : Юго-Восток, 2010. 368 с.
10. Інноваційні підходи до регіонального розвитку в Україні: Аналіт. доп. / С.О. Біла, Я.А. Жаліло, О.В. Шевченко, В.І. Жук та ін.; за ред. С. О. Білої. Київ : НІСД, 2011. 80 с.
11. Каракай Ю.В. Державне регулювання інноваційного розвитку. URL: http://economy.kpi.ua/files/files/20_kpi_2009.pdf.

12. Кіктенко О.В. Механізми державного регулювання інноваційного розвитку національної економіки України. Економіка та держава. 2006. № 11. С. 53-57.
13. Кузнецов А. О. Інноваційні технології в державному управлінні соціально-економічного розвитку регіону : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к. держ.упр. : спец. 25.00.02 «Механізми державного управління». Харків, 2006. 222 с.
14. Лебедева Л. В. Інноваційна політика США як приклад ефективного партнерства державного та корпоративного секторів економіки. URL: http://zbirnuk.bukuniver.edu.ua/issue_articles/34.pdf.
15. Одогюк І.В., Фащевська О.М., Щегель С.М. Сучасна інноваційна політика України: передумови, основні підходи та напрями реформування. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/37333/06-Odotiuk.pdf?sequence=1>.
16. Федірко О. Національна інноваційна система як об'єкт державної інноваційної політики. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32609570.pdf>.
17. Худолій В.Ю. Засади державної інноваційної політики. URL : http://www.economyandsociety.in.ua/journal/6_ukr/39.pdf.

У рамках та з метою реалізації інноваційної політики держава застосовує різні способи регулювання інноваційної діяльності, які в загальному вигляді сформульовані у ч.1 ст. 328 ГК України та у ч. 1 ст. 6 Закону України «Про інноваційну діяльність».

Статті 328 та 329 ГК України визначає державне регулювання інноваційної діяльності.

Держава регулює інноваційну діяльність шляхом:

- визначення інноваційної діяльності як необхідної складової інвестиційної та структурно-галузевої політики; формування і забезпечення реалізації інноваційних програм та цільових проєктів;
- створення економічних, правових та організаційних умов для забезпечення державного регулювання інноваційної діяльності;
- створення та сприяння розвитку інфраструктури інноваційної діяльності.

Держава здійснює контроль за інноваційною діяльністю суб'єктів господарювання та інших учасників господарських відносин, її відповідністю вимогам законодавства і державним інноваційним програмам. Законом можуть бути передбачені галузі або об'єкти інноваційної діяльності, в яких обмежується чи забороняється використання іноземних інвестицій.

Держава гарантує суб'єктам інноваційної діяльності:

- підтримку інноваційних програм і проєктів, спрямованих на реалізацію економічної та соціальної політики держави;
- підтримку створення та розвитку суб'єктів інфраструктури інноваційної діяльності;
- охорону та захист прав інтелектуальної власності, захист від недобросовісної конкуренції у сфері інноваційної діяльності;
- вільний доступ до інформації про пріоритети державної економічної та соціальної політики, про інноваційні потреби та результати науково-технічної діяльності, крім випадків, передбачених законом;
- підтримку щодо підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів у сфері здійснення інноваційної діяльності.

В узагальненому вигляді державне регулювання інноваційної діяльності здійснюється шляхом:

1) визначення і підтримки пріоритетних напрямів інноваційної діяльності. Пріоритетні напрями інноваційної діяльності та інноваційного розвитку визначені Законом України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності» № 3715-VI 08.09.2011 р. Їх слід розглядати у системному зв'язку з пріоритетними напрямами розвитку науки і техніки, визначеними у Законі України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», що зумовлено структурою інноваційного процесу, обов'язковою стадією якого є фундаментальні та прикладні дослідження.

Пріоритетними визнаються напрями інноваційної діяльності, які спрямовані на забезпечення потреб суспільства у високотехнологічній конкурентоспроможній, екологічно чистій продукції, високоякісних послугах та збільшення експортного потенціалу держави, відповідають науково-технологічному потенціалу країни та адекватні кон'юктурі та тенденціям розвитку світового співтовариства. Пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні складаються із стратегічних та середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності. За своїми масштабами, направленістю та специфікою реалізації середньострокові пріоритетні напрями інноваційної діяльності можуть бути пріоритетними напрямами інноваційної діяльності загальнодержавного, галузевого або регіонального рівнів;

2) формування і реалізації державних, галузевих, регіональних і місцевих інноваційних програм; створення нормативно-правової бази та економічних механізмів для підтримки і стимулювання інноваційної діяльності. Механізм реалізації стратегічних та середньострокових пріоритетних про-

грам інноваційної діяльності встановлений Законом України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні». Згідно зі ст. 5 даного закону реалізація стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності здійснюється через систему загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку, охорони довкілля, які розробляються та приймаються відповідно до Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України». Стаття 6 цього ж закону зазначає, що середньострокові пріоритетні напрями інноваційної діяльності загальнодержавного рівня реалізуються на конкурсних засадах через систему державних програм та державне замовлення. Реалізація середньострокових інноваційних пріоритетів галузевого рівня здійснюється на конкурсних засадах через державні програми, інноваційні програми, інноваційні проекти та інноваційні проекти технологічних парків, а регіонального – через регіональні інноваційні програми та інноваційні проекти, інноваційні проекти технологічних парків;

3) створення нормативно-правової бази та економічних механізмів для підтримки і стимулювання інноваційної діяльності;

3) захисту прав та інтересів суб'єктів інноваційної діяльності. Держава надає суб'єктам інноваційної діяльності низку гарантій, які визначені у ч. 1 ст. 329 ГК, а саме: підтримку інноваційних програм і проектів, спрямованих на реалізацію економічної та соціальної політики держави; підтримку створення та розвитку суб'єктів інфраструктури інноваційної діяльності; охорону та захист прав інтелектуальної власності, захист від недобросовісної конкуренції у сфері інноваційної діяльності; вільний доступ до інформації про пріоритети державної економічної та соціальної політики, про інноваційні потреби та результати науково-технічної діяльності, крім випадків, передбачених законом; підтримку щодо підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів у сфері здійснення інноваційної діяльності;

4) фінансової підтримки виконання інноваційних проектів. Згідно з ч. 1 ст. 17, ст. 18 Закону України «Про інноваційну діяльність» суб'єктам інноваційної діяльності для виконання ними інноваційних проектів можуть бути надані такі види фінансової підтримки: а) повне безвідсоткове кредитування (на умовах інфляційної індексації) пріоритетних інноваційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету Автономної Республіки Крим та коштів місцевих бюджетів; б) часткове (до 50 %) безвідсоткове кредитування (на умовах інфляційної індекса-

ції) інноваційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету Автономної Республіки Крим та коштів місцевих бюджетів за умови залучення до фінансування проекту решти необхідних коштів виконавця проекту і (або) інших суб'єктів інноваційної діяльності; в) повна чи часткова компенсація (за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету Автономної Республіки Крим та коштів місцевих бюджетів) відсотків, сплачуваних суб'єктами інноваційної діяльності комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам за кредитування інноваційних проектів.

Механізм надання фінансової підтримки суб'єктам інноваційної діяльності за рахунок коштів державного бюджету шляхом часткової компенсації відсоткової ставки за залученими ними у національній валюті для реалізації інноваційних проектів, що зареєстровані відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність», банківськими довгостроковими кредитами (залученими на один – три роки) визначається Порядком надання фінансової підтримки суб'єктам інноваційної діяльності за рахунок коштів державного бюджету шляхом здешевлення довгострокових кредитів, затверджений постановою КМУ від 17.11.04 р. № 1563. Суб'єкти інноваційної діяльності, яким надається компенсація, визначаються щороку на конкурсній основі, а суми компенсації – у межах коштів, передбачених законом про державний бюджет на відповідний рік. Компенсація провадиться за умови, що ставка за кредитами банків не перевищує 18%; г) надання державних гарантій комерційним банкам, що здійснюють кредитування пріоритетних інноваційних проектів; д) майнове страхування реалізації інноваційних проектів у страховиків відповідно до Закону України «Про страхування».

Державна підтримка реалізації інноваційного проекту надається за умови його державної реєстрації, що здійснюється за ініціативою суб'єкта інноваційної діяльності відповідно до положень статті 13 цього Закону. Слід звернути увагу, що державна реєстрація інноваційного проекту не припускає будь-яких зобов'язань з боку держави щодо бюджетного кредитування його виконання чи іншої державної фінансової підтримки. Державна реєстрація інноваційних проектів здійснюється відповідно до Порядку державної реєстрації інноваційних проектів і ведення Державного реєстру інноваційних проектів, затвердженого Постановою КМУ від 17.09.2003 р. № 1474 спеціально уповноваженим органом з питань державного регулювання інноваційної діяльності (на сьогодні ним є Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації (далі – уповноваже-

ний орган) на підставі висновків експертизи інноваційного проекту і погодженого Комісією з організації діяльності технологічних парків та інноваційних структур інших типів рішення про кваліфікування інноваційного проекту.

Строк розгляду проекту, поданого для державної реєстрації як інноваційного, не повинен перевищувати 6 місяців від дати його прийняття. У рамках цього строку в 3-місячний термін має бути проведена експертиза проекту. Проекти, що визнані за результатами експертизи інноваційними, заносяться уповноваженим органом до Державного реєстру інноваційних проектів, а суб'єкту інноваційної діяльності - заявнику видається свідоцтво про реєстрацію інноваційного проекту або про державну реєстрацію пріоритетного інноваційного проекту, яке є чинним протягом семи років від дати його видачі. Після завершення цього строку державна реєстрація інноваційного проекту і відповідний запис у Державному реєстрі інноваційних проектів анулюються на підставі рішення, погодженого Комісією та затвердженого наказом уповноваженого органу.

Порядком конкурсного відбору інноваційних та інвестиційних проектів для їх фінансування за рахунок коштів Державної інноваційної фінансово-кредитної установи, затверджений наказом Державного агентства України з інвестицій та розвитку від 23.11.2010 р. № 122 регламентується процедура відбору на конкурсних засадах інноваційних та інвестиційних проектів для їх фінансової підтримки за рахунок коштів Української державної інноваційної компанії. Крім того, постановою КМУ від 26.11.03 р. № 1839 затверджено Порядок визначення на конкурсних засадах підприємств, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави, інноваційне інвестування яких здійснюватиметься за рахунок частини коштів, отриманих від приватизації державного майна, розподілу і використання цих коштів;

5) стимулювання комерційних банків та інших фінансово-кредитних установ, що кредитують виконання інноваційних проектів. Зокрема, за рахунок коштів державного бюджету здійснюється часткова компенсація банкам відсоткової ставки за довгостроковими (від одного до трьох років) банківськими кредитами, наданими у національній валюті суб'єктам інноваційної діяльності для реалізації інноваційних проектів. Порядок конкурсного відбору інвестиційних проектів, що реалізуються за рахунок кредитів комерційних банків з частковим відшкодуванням відсоткових ставок, затверджений постановою КМУ від 29.01.2002 р. № 101;

б) встановлення пільгового оподаткування суб'єктів інноваційної діяльності. Відповідно до п. 158.2 ст. 158 ПК України звільняється від оподаткування 50% прибутку, отриманого від здійснення енергоефективних заходів та реалізації енергоефективних проектів підприємств, що включені до Державного реєстру підприємств, установ, організацій, які здійснюють розроблення, впровадження та використання енергоефективних заходів та енергоефективних проектів;

7) підтримки функціонування і розвитку сучасної інноваційної інфраструктури. Згідно з ч. 9 п. 1 ст. 1 Закону України «Про інноваційну діяльність» інноваційна інфраструктура становить собою сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні тощо). Головне призначення інноваційної інфраструктури полягає у підтримці, наданні допомоги, полегшенні, а також ресурсному та організаційному забезпеченні інноваційного процесу (фінансово-кредитному, матеріально-технічному, інформаційному, кадровому).

Суб'єкти інноваційної інфраструктури становлять окрему групу учасників інноваційних відносин, які в рамках інноваційного процесу виконують, насамперед, функцію забезпечення, підтримання, полегшення здійснення інноваційної діяльності її суб'єктами. На даному етапі інноваційна інфраструктура в Україні знаходиться ще лише в початковій стадії свого становлення. Фактично діють лише окремі її складові, а відсутні елементи доповнюються функціонуванням універсальних інститутів.

Термін «державна інноваційна політика» має багато визначень у сучасній науці, що зумовлено міждисциплінарним характером цього явища. Дослідники-економісти¹ розглядають державну інноваційну політику з процесуальних позицій, перш за все, як систему заходів органів держави, метою якої є створення умов для найкращого розвитку інноваційної діяльності суб'єктів господарювання, підвищення конкурентоспроможності національної наукоємної продукції, розроблення й удосконалення нормативно-правової бази й розвиток інноваційного середовища.

Фахівці у сфері державного управління² роблять акцент на структурному підході, визначаючи державну інноваційну політику або як сукуп-

¹ Лебедева Л.В. Сучасна інноваційна політика держави в Україні: проблеми та перспективи реформування. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2664>.

² Гусев В.О. Державна інноваційна політика: методологія формування і впровадження. URL : http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Monogr/cf98da21-215f-4a2e-9d53-c41c7d5f10b5.pdf.

ність цілей, завдань, пріоритетів інноваційної діяльності країни і механізмів їх реалізації, або як вплив держави на інноваційну діяльність за допомогою прямих та опосередкованих важелів правового та економічного регулювання задля розвитку науки і техніки та інноваційних процесів¹.

Доволі поширеним у визначенні державної інноваційної політики є цільовий підхід², коли найважливішими завданнями інноваційної політики дослідники вбачають розвиток інноваційного бізнес-середовища і накопичення інноваційного потенціалу економіки на підставі реалізації таких принципів, як ініціативність, прецизійність, інтерактивність, об'єктивізація, а формування інноваційної політики пов'язують, насамперед, з переорієнтацією системи державного регулювання на всебічне заохочення підприємництва, приватної ініціативи.

Сутність державної інноваційної політики розкриває її головна мета, визначена законодавцем. Так, відповідно до ст. 3 Закону України «Про інноваційну діяльність»³, головною метою державної інноваційної політики є створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів конкурентоздатної продукції.

До основних принципів державної інноваційної політики слід віднести:

- орієнтацію на інноваційний шлях розвитку економіки України;
- визначення державних пріоритетів інноваційного розвитку;
- формування нормативно-правової бази у сфері інноваційної діяльності;
- створення умов для збереження, розвитку і використання вітчизняного науково-технічного та інноваційного потенціалу;
- забезпечення взаємодії науки, освіти, виробництва, фінансово-кредитної сфери у розвитку інноваційної діяльності;

¹ Єлец О. П. Державне регулювання інноваційної діяльності. URL : http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/10914/1/vestnik_HPI_2011_7_Yelets_Derzhavne.pdf.

² Сільченко І. А. Державна інноваційна політика в умовах формування інноваційної моделі розвитку / І. А. Сільченко. *Вісник Бердянського ун-ту менеджменту і бізнесу*. 2010. № 1 (9). С. 31–35.

³ Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 №40-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 36. ст. 266.

- ефективного використання ринкових механізмів для сприяння інноваційній діяльності, підтримка підприємництва у науково-виробничій сфері;
- здійснення заходів на підтримку міжнародної науково-технологічної кооперації, трансферу технологій, захисту вітчизняної продукції на внутрішньому ринку та її просування на зовнішній ринок;
- фінансову підтримку, здійснення сприятливої кредитної, податкової і митної політики у сфері інноваційної діяльності;
- сприяння розвитку інноваційної інфраструктури;
- інформаційне забезпечення суб'єктів інноваційної діяльності;
- підготовку кадрів у сфері інноваційної діяльності.

Різні підходи до визначення державної інноваційної політики поєднують наявність декількох констант:

- 1) суб'єкти¹ розробки і впровадження державної інноваційної політики (якими виступають органи державної влади);
- 2) повноваження цих суб'єктів, що спрямовані на комплексне регулювання суспільних відносин, що виникають під час інноваційного циклу;
- 3) механізми і способи реалізації визначених повноважень (державне регулювання інноваційної діяльності).

Основою реалізації державної інноваційної політики є державне регулювання інноваційної діяльності – діяльності, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг. Серед напрямів державного регулювання інноваційної діяльності варто виокремити наступні (ст.6 Закону України «Про інноваційну діяльність»):

- визначення і підтримка пріоритетних напрямів інноваційної діяльності;
- формування і реалізації державних, галузевих, регіональних і місцевих інноваційних програм;
- створення нормативно-правової бази та економічних механізмів для підтримки і стимулювання інноваційної діяльності;
- захист прав та інтересів суб'єктів інноваційної діяльності;

¹ Тут і далі ми вважаємо за необхідне розмежувати суб'єктів державної інноваційної політики та суб'єктів інноваційної діяльності. Останніми, відповідно до ст. 5 Закону України «Про інноваційну діяльність», виступають фізичні і (або) юридичні особи України, фізичні і (або) юридичні особи іноземних держав, особи без громадянства, об'єднання цих осіб, які провадять в Україні інноваційну діяльність і (або) залучають майнові та інтелектуальні цінності, вкладають власні чи запозичені кошти в реалізацію в Україні інноваційних проектів.

- фінансова підтримка виконання інноваційних проектів;
- стимулювання комерційних банків та інших фінансово-кредитних установ, що кредитують виконання інноваційних проектів;
- встановлення пільгового оподаткування суб'єктів інноваційної діяльності;
- підтримка функціонування і розвитку сучасної інноваційної інфраструктури.

Державне регулювання інноваційної діяльності засновано на використанні різних за природою і спрямуванням методів та механізмів – програмного-цільового методу, економічних механізмів, механізмів фінансового стимулювання, пільгового оподаткування, правового захисту тощо.

Державне регулювання інноваційної діяльності в Україні здійснюється як на центральному, так і на регіональному рівнях. Суб'єктом, який визначає єдину державну політику у сфері інноваційної діяльності, є Верховна Рада України. Цей орган створює законодавчу базу для сфери інноваційної діяльності, визначає стратегічні пріоритетні напрями інноваційної діяльності та обсяг асигнувань з Державного бюджету України для фінансової підтримки інноваційної діяльності.

Кабінет Міністрів України, у свою чергу, здійснює державне управління та забезпечує реалізацію державної політики у сфері інноваційної діяльності, готує та подає Верховній Раді України пропозиції щодо стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, затверджує середньострокові пріоритетні напрями інноваційної діяльності загальнодержавного і галузевого рівнів, здійснює заходи щодо реалізації пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, сприяє створенню ефективної інфраструктури у сфері інноваційної діяльності, затверджує положення про Порядок державної реєстрації інноваційних проектів і ведення державного реєстру інноваційних проектів. КМУ також відповідає за створення спеціалізованих державних інноваційних фінансово-кредитних установ для фінансової підтримки інноваційних програм і проектів, затверджує їх статuti чи положення про них, підпорядковує ці установи центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності.

Повноваження центральних органів виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності виконують: центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері інновацій, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності та інші центральні органи виконавчої влади. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування

державної політики у сфері інновацій, здійснює заходи щодо проведення єдиної науково-технічної та інноваційної політики; координує роботу у сфері інноваційної діяльності інших центральних органів виконавчої влади; подає КМУ пропозиції щодо стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, державних інноваційних програм, створення спеціалізованих державних інноваційних фінансово-кредитних установ; розробляє статuti чи положення про ці установи; здійснює нормативно-правове забезпечення у сфері інновацій тощо.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності, організовує прогнозно-аналітичні дослідження тенденцій інноваційного розвитку; здійснює державну реєстрацію інноваційних проектів і веде Державний реєстр інноваційних проектів; проводить конкурсний відбір інноваційних проектів; готує пропозиції щодо проектів інноваційних програм і визначення обсягу коштів державного бюджету для їх фінансування, утворення спеціалізованих державних інноваційних фінансово-кредитних установ; бере участь у проведенні державної наукової та науково-технічної експертизи інноваційних проектів; організовує підвищення кваліфікації спеціалістів у сфері інноваційної діяльності тощо.

Інші центральні органи виконавчої влади здійснюють підготовку пропозицій щодо реалізації інноваційної політики у відповідній галузі економіки, створюють організаційно-економічні механізми підтримки її реалізації; готують пропозиції щодо середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності галузевого рівня; доручають державним інноваційним фінансово-кредитним установам проведення конкурсного відбору пріоритетних інноваційних проектів тощо.

Окрім повноваження щодо затвердження середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності регіонального рівня та регіональних інноваційних програм, що кредитуються з бюджету Автономної Республіки Крим, обласних і районних бюджетів закріплені відповідно за Верховною Радою АРК, обласними і районними радами. Сільські, селищні та міські ради затверджують місцеві інноваційні програми та визначають їхнє фінансування, створюють комунальні інноваційні фінансово-кредитні установи для фінансової підтримки місцевих інноваційних програм за кошти місцевих бюджетів та контролюють їхню діяльність.

Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації (у межах делегованих їм органами місцевого самоврядування повноважень) готують та подають Верховній Раді АРК, відповідним радам

пропозиції щодо середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності регіонального рівня; розробляють проекти регіональних інноваційних програм і подають їх для затвердження радам; вживають заходів щодо виконання регіональних інноваційних програм; залучають підприємства, установи і організації, за їх згодою, до розв'язання проблем інноваційного розвитку регіонів тощо.

Виконавчі органи місцевого самоврядування, в свою чергу, розробляють проекти місцевих інноваційних програм і подають їх для затвердження відповідним радам; вживають заходів щодо виконання місцевих інноваційних програм; залучають підприємства, установи і організації, за їх згодою, до розв'язання проблем інноваційного розвитку населених пунктів; доручають інноваційним фінансово-кредитним установам проведення конкурсного відбору інноваційних проектів місцевих інноваційних програм і здійснення фінансової підтримки цих проектів; готують і подають відповідним місцевим радам пропозиції щодо створення комунальних спеціалізованих інноваційних фінансово-кредитних установ тощо.

Державна політика управління інноваційною сферою зазнала певних трансформацій за часи незалежності України. Аналіз нормативно-правових актів у цій галузі правових відносин, а також поява і зміна центральних органів управління національною інноваційною системою дозволяють виділити декілька етапів її становлення – етап нормативного визначення, етап інституціоналізації і етап суміжного галузевого визначення, що триває і по сьогоднішній день.

Етап нормативного визначення у становленні національної інноваційної системи пов'язаний з ухваленням основних законів, що визначають правові, економічні та організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні і у суміжних сферах. Йдеться про Закони України «Про інвестиційну діяльність»¹ (1991 рік), «Про наукову і науково-технічну експертизу»² (1995 рік) та «Про інноваційну діяльність» (2002 рік).

В якості суттєвого стимулювання розвитку інноваційної діяльності в Україні варто визнати процес становлення в Україні технопарків та інших інноваційних підприємств, діяльність яких вимагала чіткої регламентації та координації дій усіх організаційних елементів, що входили до їхнього

¹ Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 47. ст. 646.

² Про наукову і науково-технічну експертизу : Закон України від 10 лютого 1995 р. №51/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 9. ст. 56.

складу¹. Так, з'являються Закони України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків²(1999 рік) та «Про спеціальну економічну зону «Яворів»³(1999 рік).

На цьому етапі формується інституційне визначення сфери правового регулювання інноваційної діяльності, але воно ще не має системного характеру. У 1992 році в Україні створено Державний інноваційний Фонд, що фактично розпочав свою діяльність лише з 1995-го року (Фонд було засновано у 1992 році, але Положення про основні завдання і засади його діяльності було ухвалено пізніше⁴). У 2000-му році на зміну Фонду приходить Українська державна інноваційна компанія, яку Постановою КМУ від 08.08.2007 №1007⁵ було перейменовано в Державну інноваційну фінансово-кредитну установу (ДІФКУ). Її основними завданнями було визначено організацію роботи з відбору та експертизи інноваційних проектів, спрямованих на забезпечення розвитку економіки, та фінансування інноваційних проектів шляхом надання підприємствам кредитів.

Етап нормативного визначення у становленні національної інноваційної системи характеризується запровадженням нормативного регулювання відносин в інноваційній сфері, визначенням її специфіки і зв'язків із суміжними галузями, розробкою механізмів фінансової підтримки. На цьому етапі формуються законодавчі передумови подальшої інституціоналізації системи державного управління інноваційною галуззю.

Етап інституціоналізації у становленні національної інноваційної системи пов'язаний зі створенням у 2005-му році Державного агентства України з інвестицій та інновацій. Це агентство стало спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності⁶.

¹ Александрова В. Економічні передумови інноваційної трансформації державних науково-технічних програм /В. Александрова. Економіст. 2005. № 4. С. 22-25.

² Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків : Закон України від 16 липня 1999 року №991-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 40. ст. 363.

³ Про спеціальну економічну зону «Яворів» : Закон України від 15 січня 1999 року № 402-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 15. ст. 82.

⁴ Положення про Державний інноваційний фонд : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.1998 р. № 243. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/243-98-%D0%BF>.

⁵ Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 08.08.2007 р. № 1007. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1007-2007-%D0%BF>.

⁶ Положення про Державне агентство України з інвестицій та інновацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.05.2007 р. № 749. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/79612183>.

Термін «інноваційна діяльність» застосовано у правовому полі України набагато раніше, ніж термін «інновація»¹. Первинне визначення «інноваційної діяльності» було відображено у ст. 3 Закону України «Про інвестиційну діяльність», де перша розглядається як «одна з форм інвестиційної діяльності, що здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво і соціальну сферу». Зважаючи на тісний взаємозв'язок інноваційного та інвестиційного процесів, держава пішла шляхом інституційного поєднання цих галузей. В рамках такого правового визначення центральний орган виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності проіснував до 2010 року², чим і завершив етап інституціоналізації у становленні національної інноваційної системи.

Примітно, що робота Державного агентства України з інвестицій та інновацій напряму спрямовувалась і координувалась Кабінетом Міністрів України через Першого віце-прем'єр-міністра. Це стало передумовою для можливості оперативного ухвалення рішень та швидкого реагування на поточні проблеми у сфері розвитку інноваційної діяльності. Існування єдиного органу – Державного агентства України з інвестицій та інновацій створило необхідні умови для припинення практики розпорошування розгляду та погодження інвестиційних та інноваційних проектів різноманітними органами виконавчої влади³.

З появою Державного агентства України з інвестицій та інновацій відбувається і регіональна інституціоналізація національної інноваційної системи: створюються регіональні центри інноваційного розвитку, віднесені згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 травня 2007 р. № 255 р.⁴ до сфери управління Державного агентства з інвестицій та інновацій⁵.

¹ Дегтяр А.О. Особливості державного регулювання інноваційної інфраструктури в регіональному вимірі. *Теорія та практика державного управління*. 2011. Вип. 4. С. 12-20.

² Про Державне агентство з інвестицій та розвитку : Постанова від 17 травня 2010 р. №356. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/356-2010-%D0%BE>.

³ Орлюк О.П. Законодавче забезпечення інноваційної діяльності в Україні. *Наука та інновації*. 2008. Т4. № 1. С. 68-73.

⁴ Питання утворення регіональних центрів інноваційного розвитку : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.05.2007 р. № 255-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/255-2007-%D1%80>.

⁵ Про Національну раду з інноваційного розвитку України : Указ Президента України № 664/2009 від 21.08.2009. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/691/2006>.

Окрім такої інституційної розбудови держава звертає увагу на необхідність регулювання правовідносин, що виникають у результаті створення продуктів інноваційної діяльності та життєвого циклу інновацій. Зокрема, 2006-го року було ухвалено Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій»¹, що спрямований на регулювання правовідносин у сфері охорони і захисту об'єктів права інтелектуальної власності, передачі майнових прав на технології та/або їх складові, створені з використанням коштів Державного бюджету України.

У 2009 році було нормативно визначено поняття «національна інноваційна система» та окреслено пріоритети її розвитку, що закріплені у розпорядженні Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи»². Створення центрального органу державної виконавчої влади у сфері інновацій вплинуло не лише на систему інституціоналізацію цієї галузі правовідносин, але й підвищило уніфіковану роботу держави у напрямку розбудови інновацій в Україні.

2010 рік ознаменував сутнісні зміни у становленні національної інноваційної системи – саме з ними пов'язаний початок наступного етапу її розвитку – етапу суміжного галузевого визначення. Для нього характерно, що держава змінює галузі, які є суміжними до інноваційної діяльності, на рівні сфер компетенції та органів державного управління.

Відповідно до Постанови КМУ від 17 травня 2010 р. № 356 «Про державне агентство з інвестицій та розвитку»³, Державне агентство України з інвестицій та інновацій було перейменовано на Державне агентство України з інвестицій та розвитку. Не дивлячись на те, що поняття «інновації» зникло з назви цього органу, основним його завданням залишилось формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері інвестиційної та інноваційної діяльності, проте коло повноважень у сфері інноваційної діяльності звузилось. Так само як і діяльність Державного агентства України з інвестицій та інновацій, діяльність Державного агентства України з інвестицій та розвитку спрямовувалась і координувалась Кабінетом Міністрів України через Першого віце-прем'єр-міністра України.

¹ Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій : Закон України від 14.09.2006 № 143-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 45. ст. 434.

² Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.07.2009 р. №680-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/680-2009-%D1%80>.

³ Про Державне агентство з інвестицій та розвитку : Постанова від 17 травня 2010 р. №356. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/356-2010-%D0%BE>.

9 грудня 2010 року набув чинності Указ Президента України №1085/2010 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади»¹.

Відповідно до нього, Державне агентство України з інвестицій та розвитку та Державне агентство України з управління національними проектами були реорганізовані шляхом утворення Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України, що втратило повноваження у сфері інноваційної політики. Державний комітет України з питань науки, інновацій та інформатизації був реорганізований шляхом утворення Державного агентства з питань науки, інновацій та інформації України.

Відповідно до змісту Положення про Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України² цей центральний орган виконавчої влади було утворено для реалізації державної політики у сфері наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності, трансферу технологій, інформатизації. Сфера інноваційної діяльності фактично перейшла під контроль Міністерства освіти і науки, бо окрім суміжної сфери повноважень діяльність агентства вже спрямовувалась і координувалась Кабінетом Міністрів України через Міністра освіти і науки України. Процес віднесення сфери інноваційної діяльності до підвідомчості Міністерства освіти і науки України остаточно завершився у 2014-му році. Відповідно до постанови КМУ від 04.06.2014 року №255 «Деякі питання діяльності центральних органів виконавчої влади»³ відбулась реорганізація Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації, а правонаступником його прав та обов'язків з питань реалізації державної політики у сфері наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності стало Міністерство освіти і науки (в особі Департаменту інноваційної діяльності і трансферу технологій). Такий підхід є тотожним німецькій моделі, де провідним державним органом, що здійснює комплексне управління розвитком інноваційної системи Німеччини є Федеральне міністерство освіти і наукових до-

¹ Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : Указ Президента України від 09.12. 2010 р. № 1085. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1085/2010>.

² Положення про Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України : Указ Президента України від 08.05.2011р. №437/2011. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/437/2011>.

³ Деякі питання діяльності центральних органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 4 червня 2014 р. № 255. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/255-2014-%D0%BF>.

сліджень¹. Обрана модель концентрації повноважень забезпечувала повноту державного управління усім інноваційним циклом на рівні єдиного центрального органу державної виконавчої влади, що дозволяло забезпечувати оперативне реагування на поточні виклики розвитку національної інноваційної системи та підвищувати швидкість узгоджуваних процедур.

На етапі суміжного галузевого визначення державою не лише змінено органи державного управління національною інноваційною системою, але й змістовно визначено пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні (Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні»²), запроваджено програмно-цільовий метод державного регулювання інноваційних процесів (Програма розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні³).

Питання визначення сфери компетенції і правового статусу центрального органу державної виконавчої влади у сфері інноваційного розвитку в Україні постійно проблематизується, проте держава і досі не змогла знайти на нього влучну відповідь. Приміром, у Проекті «Стратегії інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів»⁴ обґрунтовано необхідність створення нового органу державного управління – Міністерства з питань науки та інноваційного розвитку, яке мало б виконувати координуючу роль у схемі управління інноваційним розвитком. Новостворене міністерство мало б формувати державні науково-технологічні та інноваційні програми, які виконувалися б в інтересах усіх міністерств і відомств, контролювати і направляти бюджетні кошти в науково-технологічну та інноваційну сферу, організовувати експертизу ефективності діяльності наукових колективів.

Проте останні законодавчі зміни (зокрема, ухвалення Постанови Кабінету Міністрів України від 11.09.2019 р. № 838 «Питання Міністерства

¹ Саліхова О. Досвід Франції та Німеччини щодо створення умов для піднесення рівня національних високотехнологічних виробництв. *Економіст*. 2011. № 11. С. 67-70.

² Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні : Закон України від 08.09.2011р. № 3715-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 19-20. ст. 166.

³ Про затвердження Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні : Постанова Кабінету Міністрів України від 2 лютого 2011 р. № 389. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-2011-%D0%BF>.

⁴ Проект «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів». URL: <http://kno.rada.gov.ua/uploads/documents/36382.pdf>.

розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства»¹) зумовили черговий перерозподіл повноважень між центральними органами державної виконавчої влади щодо формування та реалізації державної політики у сфері інноваційної діяльності. Відповідно до зазначеної постанови, повноваження Міністерства освіти і науки України у сфері управління інноваційною сферою були суттєво звужені. Відтепер до компетенції цього міністерства віднесено забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері інноваційної діяльності виключно у науковій сфері, трансферу (передачі) технологій. Таке рішення законодавця на управлінському рівні фактично «розірвало» інноваційний цикл, відокремивши сферу управління науковою і науково-технічною діяльністю (як власне середовища створення інноваційних продуктів) від інших сфер інноваційної діяльності. Серед інших повноважень у сфері інноваційної діяльності за МОН залишилися:

- здійснення нормативно-правового регулювання у сфері науково-технічної діяльності та інноваційної діяльності в науковій сфері, трансферу (передачі) технологій;
- здійснення заходів щодо проведення єдиної науково-технічної та інноваційної політики в науковій сфері;
- формування пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності в науковій сфері на підставі довгострокових і середньострокових прогнозів науково-технічного та інноваційного розвитку;
- організація та координація інноваційної діяльності в науковій сфері;
- забезпечення розвитку загальнодержавної системи науково-технічної інформації, національної інноваційної системи;
- забезпечення співробітництва України з Європейським Співтовариством у сфері освіти, науки, інновацій і технологій.

Зазначимо, що Постановою КМУ від 02 вересня 2019 р. № 829 «Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади»² шляхом перейменування було створено Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Саме це міністерство наразі відповідає за формування та реалізацію державної політики інноваційної ді-

¹ Питання Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.09.2019р. № 838. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/838-2019-%D0%BF>.

² Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади : Постанова КМУ від 02 вересня 2019 р. № 829. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/829-2019-%D0%BF>.

льності в реальному секторі економіки, здійснює заходи щодо проведення єдиної інноваційної політики та забезпечує розвиток національної інноваційної системи¹, отримавши, таким чином, статус центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері інновацій.

Викликає занепокоєння той факт, що урядовою нормотворчістю суттєво звужено зміст поняття «інноваційна політика» у зв'язку з його отождивленням із державною інноваційною політикою в реальному секторі економіки (п.3 Положення про Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України) та залишено поза сферою реалізації відповідної політики інновації сектору нематеріального виробництва. Наразі Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України:

- здійснює заходи щодо проведення єдиної інноваційної політики;
- забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, управління у сфері наукової та інноваційної діяльності у промисловому секторі економіки (визначає напрями розвитку наукового і науково-технічного потенціалу галузей промисловості, спрямовує і контролює діяльність підпорядкованих йому наукових організацій; формує програми науково-технічного розвитку відповідних галузей промисловості та організовує їх виконання; виступає замовником та організовує проведення державної наукової та науково-технічної експертизи);
- організовує та координує інноваційну діяльність у реальному секторі економіки;
- забезпечує розвиток національної інноваційної системи;
- забезпечує співробітництво України з Європейським Співтовариством у сфері інновацій в реальному секторі економіки;
- забезпечує здійснення заходів, спрямованих на інноваційно-інвестиційний розвиток сфер агропромислового виробництва, сприяє реалізації інвестиційних проектів в аграрному секторі.

Одночасно з цим варто згадати і новостворене Міністерство цифрової трансформації України, що відповідно до Положення² відповідає за формування та реалізацію державної політики у сферах цифровізації, цифрового розвитку, цифрової економіки, цифрових інновацій, електро-

¹ Положення про Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 вересня 2019 р. № 838. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/838-2019-%D0%BE>.

² Про Міністерство цифрової трансформації. URL: <https://www.e.gov.ua/ua/about>.

ного урядування та електронної демократії, розвитку інформаційного суспільства.

Повноваження щодо здійснення заходів, спрямованих на інноваційний розвиток відповідних галузей, закріплені на рівні Положень, має лише Міністерство інфраструктури України¹, проте в його організаційній структурі відсутні відповідні профільні підрозділи з питань інноваційного розвитку.

Світовий досвід державного управління інноваційною галуззю засвідчує відсутність єдиного підходу як у виборі ступеню концентрації і централізації повноважень органів державної влади різних рівнів в управлінні інноваційною сферою, так і ступеню залученості держави в регулювання інноваційних процесів, вибору методів і механізмів державного сприяння розвитку інновацій.

Звернімо увагу на деякі підходи до виокремлення різновидів державної інноваційної політики. В основі одного з них² – особливості стратегії інноваційного розвитку держави:

- політика технологічного поштовху, що передбачає визначення державою пріоритетних напрямів науково-технологічного та інноваційного розвитку, розроблення різних державних програм, великі капіталовкладення у масштабні інноваційні проекти, використання інших прямих форм державної участі в регулюванні інноваційних процесів;
- політика ринкової орієнтації, що передбачає провідну роль ринкового механізму в розподілі ресурсів та визначенні напрямів розвитку науки і техніки, а також обмеження ролі держави в стимулюванні фундаментальних досліджень;
- політика соціальної орієнтації, яка передбачає соціальне регулювання наслідків НТП – процеси прийняття рішень відбуваються із залученням широкої громадськості, рішення ухвалюють за умов досягнення соціально-політичного консенсусу;
- політика, націлена на зміни економічної структури господарського механізму, що передбачає істотний вплив передових технологій на вирішення соціально-економічних проблем, на зміну галузевої структури, взаємодію суб'єктів господарювання, рівень життя тощо.

¹ Положення про Міністерство інфраструктури України : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.06.2015 р. № 460. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/460-2015-%D0%BE>.

² Бутирська І. В. Особливості формування державної інноваційної політики. URL: http://www.rusnauka.com/29_DWS_2009/Economics/53704.doc.htm.

Інша типологія¹ заснована на реалізації інноваційної політики з урахуванням закордонного досвіду:

1. Залучення сучасних технологій із-за кордону – державна політика орієнтована на широке впровадження сучасних технологічних процесів, поступовий перехід до застосування передових технологій, формування економіки з домінуванням п'ятого та шостого технологічного укладу. Така політика використовувалась у Китаї, Ізраїлі, Індії, Південній Кореї, Індонезії.

2. Об'єднання зусиль держави й бізнесу в напрямі фінансового забезпечення розвитку власної бази наукових досліджень, що передбачає використання принципів державно-приватного партнерства в таких сферах, як: фінансова (шляхом створення венчурних та інших фондів спільного інвестування); наукова (формування технологічних і наукових парків); соціальна (разом із формуванням виробничої інфраструктури та забезпеченням розвитку базових технологій, за що традиційно відповідає держава). Така політика мала місце у Великій Британії та Канаді.

3. Розбудова переважно інституційного середовища всередині країни – створені інститути інноваційного розвитку зосереджуються на залученні і розміщенні в національній економіці фінансового, людського, техніко-технологічного капіталу з-за кордону, і спрямування його в найбільш технологічно модернізовані види діяльності й виробництва. Підхід мав місце у Великій Британії та Італії.

4. Формування системи фіскальних і фінансово-економічних преференцій з метою створення найбільш привабливої платформи для ведення інноваційного бізнесу в регіоні. Підхід мав місце у Великій Британії та Канаді.

Варто згадати і про більш відому і загальну бінарну типологію моделей державної інноваційної політики²: ринкова модель з елементами державного сприяння (США, Велика Британія та інші країни Західної Європи) і централізована модель управління інноваційним процесом, що відбувається у ринковому середовищі, культивується і підтримується

¹ Одотюк І. В. Сучасна інноваційна політика України: передумови, основні підходи та напрями реформування [Електронний ресурс] / І. В. Одотюк, О. М. Фащевська, С. М. Щегель. *Вісник НАН України*. 2012. No 7. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/.../cgiirbis_64.exe?

² Вермінська О.М. Управління інноваційними процесами на державному та регіональному рівнях. URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/12409/1/014_Upravl%D1%96nnja%20%D1%96nnova_83_88_704.pdf.

державою (Японія, Франція, Китай, Росія). Відрізняються ці моделі ступенем і механізмами державного регулювання інноваційної діяльності, де повна автономія, самостійність підприємництва в інноваційній діяльності й мінімальне втручання держави (в рамках англо-американської моделі) змінює значний вплив шляхом прямих дотацій і субсидій підприємствам і організаціям, які здійснюють інноваційну діяльність (в рамках франко-японської моделі).

Важливою характеристикою моделі державного управління інноваційною сферою є визначення особливостей концентрації повноважень органів управління національною інноваційною системою (як у розрізі розподілу між центральним/місцевим рівнем, так і щодо єдності/диверсифікації повноважень на рівні центральних органів державної виконавчої влади). Визначимо три такі моделі – моноконцентровану, біконцентровану і диверсифіковану.

Прикладом моноконцентрованої моделі державного управління національною інноваційною системою є грузинський варіант, що уособлює стратегію формування єдиного вузькоспеціалізованого центрального органу з розвитку інновацій. З 2016 року в Грузії функціонує Агентство інновацій та технологій¹, що має на меті сприяння комерціалізації інновацій та стимулювання застосуванню інновацій в різних сферах суспільного розвитку. Безумовною перевагою такої концентрації повноважень на рівні одного центрального органу державної влади є забезпечення і збереження єдності інноваційного циклу (від етапу розробки інновацій в межах наукової і науково-технічної діяльності до етапу відчуження інноваційного продукту) та сприяння злагодженості у діяльності усіх компонентів національної інноваційної системи. З іншого боку, така концентрація може уповільнювати галузевий розвиток інновацій через необхідність узгоджувальних процедур на рівні відповідального за управління цим напрямком органу виконавчої влади.

Залучення двох міністерств до формування і реалізації політики в інноваційній сфері має Німеччина², де провідним державним органом, що здійснює комплексне управління розвитком інноваційної системи Німеччини, є Федеральне міністерство освіти і наукових досліджень. Іншим, не менш важливим урядовим органом в інноваційній системі Німеччини, є Федеральне міністерство економіки і технологій, інноваційна політика якої орієнтована на підтримку малого і середнього бізнесу.

¹ Об инновациях : Закон Грузии от 22.07.2016 г. № 5501-Пс. URL: <https://matsne.gov.ge/ru/document/download/3322328/0/ru/pdf>.

² Там само.

Порівняльний аналіз повноважень Міністерства освіти і науки України та Міністерства економічного розвитку і торгівлі України засвідчив¹ наявність дублювання повноважень, відсутність чіткого розмежування, а також дозволив дійти висновку про багаторівневу підпорядкованість і бюрократичну ускладненість управління національною інноваційною системою України. Власне ці особливості є недоліками біконцентрованої моделі державного управління національною інноваційною системою (в рамках імплементації в українському законодавстві). Поза сферою реалізації державної політики фактично залишено інновації сектору нематеріального виробництва, що суперечить принципу правової визначеності і, як наслідок, забезпеченню принципу верховенства права.

Напевно усвідомлюючи наведені вище недоліки, у 2018 році уряд Німеччини анонсував створення двох спеціалізованих агентств, що займатимуться просуванням інновацій (у сфері штучного інтелекту, в медичній галузі, в нових формах мобільності та у сфері кібербезпеки²). Такі новели свідчать про те, сучасні держави йдуть шляхом інституціональної підтримки інновацій у різних напрямках державної політики, виходячи за рамки традиційного уявлення про зосередження інновацій у сферах науки, технологій та промисловості. Цей висновок є основою для виокремлення третьої моделі державного управління з позицій концентрації повноважень органів управління національною інноваційною системою – диверсифікованої.

Диверсифікована модель державного управління національною інноваційною системою передбачає інституціоналізацію інноваційного складника на рівні структурних підрозділів усіх (чи більшості) центральних органів державної виконавчої влади, сфера повноважень яких є дотичною до створення інновацій (що має обмеження сектором реального виробництва). Вкрай актуальними і затребуваними з точки зору формування конкурентоспроможності країни є розробка і трансфер інноваційних продуктів в медицині, кібернетиці, комп'ютерних технологіях, кібербезпеці, біотехнологіях тощо. Диверсифікований підхід до державного управління інноваційною галуззю сприяє як забезпеченню відповідності управлінських процесів динамічній природі інновацій, так і розвитку інновацій в

¹ Георгієвський Ю.В. Органи управління національною інноваційною системою України: структурно-функціональний аналіз. Публічне право. *Науково-практичний юридичний журнал*. №2(34)/2019. С. 42-50.

² Уряд Німеччини вирішив створити агенції з інновацій і з кібербезпеки. URL: <https://www.dw.com/uk/>.

усіх сферах життєдіяльності суспільства. За схожим принципом на виконання економічної частини Угоди про асоціацію в Україні запроваджено інститут заступників міністрів з питань євроінтеграції¹. Застосовуючи цей підхід до інституціоналізації, доцільним є запровадження профільних управлінь з інноваційного розвитку як структурних підрозділів центральних органів виконавчої влади.

Аналіз повноважень органів управління національної інноваційної системи відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність» засвідчує збереження ознак централізованої системи управління. Функціональне «навантаження» в управлінні національною інноваційною системою зроблено не на органах регіонального управління, а на центральних органах державної виконавчої влади і на самому Кабінеті Міністрів України. «Центр» не лише формує загальну стратегію, реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності та здійснює нормативно-правове забезпечення інноваційної галузі, але й готує пропозиції щодо обсягів бюджетних коштів для фінансової підтримки виконання інноваційних проектів через спеціалізовані державні інноваційні фінансово-кредитні установи, створює ці установи, здійснює державну реєстрацію та експертизу інноваційних проектів, веде Державний реєстр інноваційних проектів тощо.

В рамках централізованої системи управління національною інноваційною системою регіональні органи управління позбавлені певних повноважень щодо оперативного розвитку інноваційного потенціалу на власній території (зокрема, йдеться про відсутність повноважень щодо державної реєстрації інноваційних проектів; проведення експертизи інноваційних проектів; підвищення кваліфікації спеціалістів у сфері інноваційної діяльності тощо), що суттєво сповільнює як виробництво інноваційного продукту, так і його вихід на ринок.

Такий стан речей суттєво впливає і на загальний соціально-економічний розвиток регіонів, оскільки виробництво інноваційної продукції на місцях щільно пов'язане з інвестиціями (в тому числі, і закордонними), а отже – це перспективи створення робочих місць і збільшення місцевих бюджетів, що у створених громадах більшою мірою залишаються «на місцях».

Нааявність регіональних програм інноваційного розвитку є чинником інституційного посилення інноваційного потенціалу регіону. Окрім орієн-

¹ Про результати виконання економічної частини угоди про асоціацію між Україною та ЄС у 2018 році та завдання на 2019 рік. URL : <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/analitichni-materiali/ekonomika/pro-rezultati-vikonannya-ekonomichnoi-chastini-ugodi>.

тації власне на комплексний розвиток інновацій з урахуванням регіональної специфіки, ці програми мають проблемно орієнтований характер¹, тобто спрямовані на розв'язання найважливіших проблем розвитку регіону за допомогою створення принципово нових технологій, засобів виробництва, матеріалів, іншої наукомісткої та конкурентоспроможної продукції шляхом реалізації середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності на регіональному рівні.

Втілюючи стратегічний підхід, регіональні програми мають забезпечувати єдність інноваційного циклу (від створення основи для розробки інновацій в межах наукової і науково-технічної діяльності до етапу відчуження інноваційного продукту), сприяючи ефективній взаємодії всіх суб'єктів-учасників регіональної інноваційної системи. До того ж, зважаючи на актуальну обмеженість бюджетного фінансування розвитку інновацій в Україні, створення фінансових стимулів для впровадження інновацій в регіоні завдяки фінансовим інструментам програмного підходу видається економічно перспективним в умовах збільшення місцевих бюджетів в умовах реформи децентралізації.

У 2014 році регіональні програми інноваційного розвитку мали Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Івано-Франківська, Одеська, Полтавська, Рівненська, Хмельницька та Чернігівська області². Як засвідчив аналіз поточних регіональних інноваційних програм³, відповідні обласні програми ухвалені лише у Дніпропетровській та Івано-Франківській областях. Такий стан речей засвідчує невиконання вимог Закону України «Про інноваційну діяльність» переважною більшістю обласних державних адміністрацій та обласних рад в Україні. Це, у свою чергу, позбавляє розвиток інноваційного потенціалу на регіональному рівні інституційного характеру, унеможлиблює системне фінансування інновацій і розбудову інноваційної інфраструктури, загальмовує розвиток суміжних сфер еконо-

¹ Доценко О.Ю. Рівень інноваційного розвитку регіонів України та фактори, які його формують. URL : http://eaf.nmu.org.ua/ua/pro_kaf/%D0%94%D0%BE%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf.

² Тульчинська С.О. Аналіз програм активізації інноваційної діяльності в регіонах України. URL : http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_09/47.pdf.

³ Георгієвський Ю.В. Регіональні інноваційні програми в Україні: поточний стан реалізації. *Правові засади діяльності правоохоронних органів: збірник наук. статей, тез допов. та повід. за матеріалами VI Міжнародної наук.-практ. конф.* (5-6 груд. 2019 року, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків). Серія «Сектор безпеки України». Вип. 33/ Редкол., Ю.П. Битяк, А.П. Гетьман, Є.О. Алісов, В.М. Гаращук, В.Я. Настюк, Ю.В. Мех та ін. Харків : «Точка», 2019. С. 21-24.

мічного розвитку, інвестиційної політики, науки, технологій і підприємництва у регіонах. Це дозволяє оцінити поточну ситуацію правового забезпечення інноваційного розвитку регіонів як критичну.

Слід визнати наявність суттєвих недоліків і у сфері законодавчого регулювання інноваційної сфери – застарілість нормативно-правової бази, яка не дозволяє забезпечити інноваційну трансформацію, необхідну для переорієнтації національної економіки на інноваційний шлях розвитку, та нестача повноти правового регулювання суспільних відносин, що виникають у зв'язку зі створенням інноваційних продуктів, їх впровадженням і розповсюдженням.

Такі риси поточного стану національної інноваційної системи актуалізують не лише необхідність створення державою соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного розвитку інноваційного потенціалу України, але і засвідчують необхідність удосконалення державного управління інноваційною сферою.